

תלתולים (יבלות) בבקר

מופיעים התלתולים לעתים קרובות על פני העיניים והפטמות.

התלתולים יכולים להופיע בודדים או בצברים. אלו הן תפוחות רכות או קשות למגע. תלתולים רבים הנם קטנים ומעוגלים; אחרים הנם רחבים, צרים, ארוכים או דמויי אלה.

ישנם תלתולים הנעשים דומים לראשי כרר בית, וקטרים יכול להגיע לכדי 20–25 ס"מ. לרוב גידולים אלה הנם רכים ונודף מהם ריח רע.

למרבית התלתולים אספקת דם עשירה והדם זב מהם לעתים קרובות. תלתולים שנחבלו הופכים כים לעתים קרובות לפצעים פתוחים העלולים להזדהם בטפילים שונים או בחיידקים.

תלתולים יכולים לנשור מגוף הבהמה בכל עת. יש שתלתולים חדשים מופיעים במקומם של הישנים שנשרו.

הטיפול

התלתולים נעלמים בדרך כלל באורח טבעי עם התבגרותה של הבהמה. מרבית הבהמות אינן נגועות במחלה זו, בעברן את הגיל של שנתיים. אם ברצונך לטפל בבהמות החולות יכול אתה להביא להשרת התלתולים על ידי חסימתם (קשירתם בחוט במקום חיבורם לגוף); כמו כן אפשר להשתמש בתרופות, או לבקש מן הרופא שיכניס לבהמותיך את התרכיב המתאים. הטיפול עשוי לצמצם את הנזק הנגרם לעור אולם אין הוא מחזיר את העור למצבו הקודם. הבהמות תהיינה זקוקות לטיפול במקרים חבירים: —

כאשר התלתולים מחלישים את הבהמה.
כאשר התלתולים מתפשטים במהירות.
כאשר דלקות מתפתחות בנקודות מהן נשרו תלתולים.

אם מתפתח אחד מן המצבים הללו, יש להיעזר ברופא. הרופא יורה לך כיצד לטפל בעדרך וכן מהם אמצעי הזהירות שעליך לנקוט.

הרכבות חיפון

הרכבה עשויה למנוע ואף להדביר את מחלת הפטמומה.

התלתולים הרגילים בבקר (שמו המדעי של הנגע הוא פטמומה מידבקת — Infectious papilloma נגרמים על ידי נגיף. מעורר המחלה עובר מבהמה חולה לרעותה הבלתי נגועה, אולם אין הוא עובר לבני אדם או לסוגים אחרים של בעלי חיים.

נגיף התלתולים חודר אל גוף הבהמה דרך בקעים וחבלות בעור. הנגע מתפשט כאשר בקר בריא בא במגע עם בהמות בעלות תלתולים או עם עצמים בהם נגעו בהמות חולות. תיתכנה אף דרכי התפשטות אחרות של המחלה.

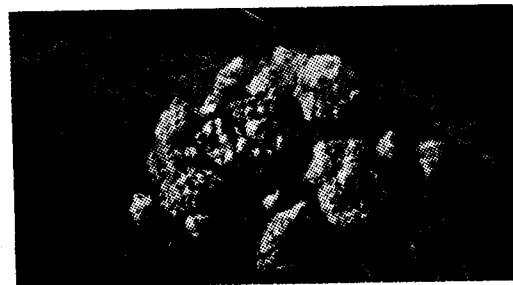
בני בקר עד לגיל של שנה נפגעים על ידי המחלה ביתר קלות מאשר בהמות מבוגרות יותר.

הנזק

תלתולים קטנים מרובים או תלתולים ספורים אך גדולים יכולים להחליש בהמות צעירות ולעכב את גדילתן. הנזק שמסבים התלתולים לעור רה של הבהמה אינו ניתן לתיקון. שלחים מבוזרים הנם בעלי כתמים מחוספסים, והם חלשים יותר במקומות שם היו תלתולים. שלחים שנפגעו קשות מכילים לעתים נקבים או גומות; הם נראים כאכולי-עש.

תיאור הנגע

בבהמות צעירות מופיעים התלתולים בעיקר בראש, בצוואר ועל הכתפיים. הם יכולים להתפשט על פני שטחים גדולים של הגוף. בפרות

תלתולים על גב הבהמה

ימים מספר ינשור התלתול מגוף הבהמה. במקרה שהקשר נתרופף או שהחוט אבד בטרם נפל התלתול, יש לחזור על כל הפעולה מחדש. מרח את צלקות התלתולים (לאחר שאלה שנשרו) בפין אשלגן קאוסטי, חומצת חומץ קרחית, תמיסת יוד או תמיסת כסף חנקתי. חסימה לא תרחיק מגוף הבהמה תלתולים בעלי בסיס רחב.

חומצה, יוד או שמן

מריחה יומיומית בחומצת חומץ קרחית או בתמיסת יוד עשויה להרוס תלתולים קטנים. טבול מעט צמר גפן בתמיסת החומצה או היוד ומרח על השטח הנגוע. בטרם תמרח חומצה על המקום הנגוע עליך להגן על העור הבריא שמסביב בפני החומצה על ידי מריחת וואזלין או שומן חזיר. אל תשמן את התלתולים.

מרח שמן זית או שמן קיק על תלתולים קטנים שגדלו על פני העטין. אם מקיימים את רכור תם של תלתולים כאלה הם עשויים לנשור מאליהם.

מניעה

בודד בהמות הנגועות קשה במחלה זו. נקה היטב את המבנים, האיבוסים, השקתות ועמודים בהם יכלו בהמות נגועות להתחכך. סלק

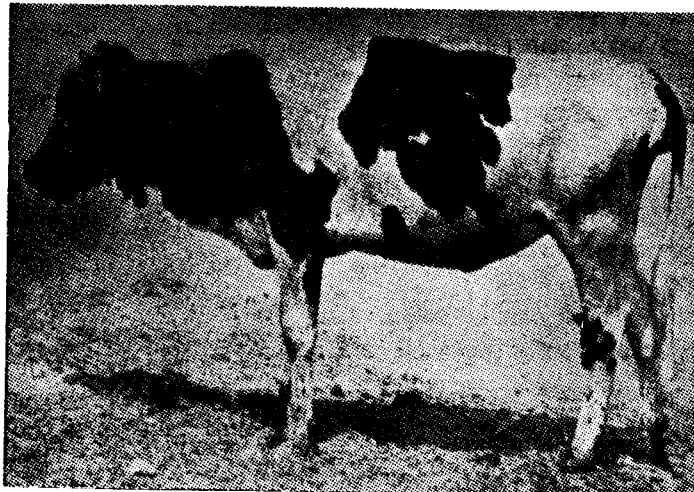
רופאך יכול להרכיב לבהמות את התרכיב על מנת לרפא את אלו החולות ולמנוע את התנגעותן של אלו הבריאות.

בדרך כלל משתמשים רופאי הבהמות בתרכיבים מסחריים. סוג אחד של תרכיב מיוצר על ידי גידול נגיף התלתולים בביצים מופרות, על רקמת העובר המתפתח בביצה; סוג אחר מופק באורח ישיר מתלתולים בגופן של בהמות.

לשם טיפול בעדר יקר-ערך שאינו מגיב חיר בית לטיפולים אחרים יתכן שימליץ הרופא על שימוש בתרכיב אוטוגאני, המותקן מרקמת התלתולים שנלקחת מגופן של בהמות נגועות. כיוון שתרכיב כזה מותקן מרקמתה של בהמה מסוימת או מגופן של בהמות, המשתייכות לעדר מסוים, אין להשתמש בתרכיב כזה אלא לטיפול באותו העדר. בדרך כלל יקר תרכיב כזה מתרכיבים אחרים.

חסימה

תלתולים בעלי בסיס צר אפשר לסלק על ידי חסימתם; קושרים סביב בסיס התלתול חוט כותנה דק שחוטא תחילה ומהדקים את הקשר חזק (השימוש בחוט מחוטא ימנע חדירתם של נגעים חדשים. עקר את החוט על ידי שרייתו במים רותחים למשך 10 דקות). משנותקה אספקת הדם לתלתול, מתה הרקמה בדרך כלל וכעבור

מבכירה גנועת
תלתולים בראשה,
צווארה ורגליה

האנזימים — מזרזי הגדילה החדשים

ק"ג מספוא נדרשו לכל 100 ק"ג תוספת משקל במקרה שהוסיפו למנה את תכשיר האנזימים, בעוד שלאותה המטרה נדרשו 943 ק"ג מספוא ללא אנזימים.

איכות הגזויות היתה קרובה לסוג הטוב ביותר, עם יתרון קל לטובת אותן הבהמות אשר קיבלו את האנזימים. אולם ההכנסה מן הבהמות שקיבלו את האנזימים עלתה ב־8.05 דולר לראש על זו שנתקבלה מבהמות הביקורת, לאחר ניכוי מחירו המלא של המספוא שהכיל את התכשיר.

„שיפור זה דומה בממדיו לזה שהשגנו בתחילת ניסוינו עם הסטילבסטרול“, ציין אחד החוקרים.

בתוצאת הניסויים הללו יש משום הפתעת־מה, כיוון שבניסוי הזנה בעופות נמצא שתכשירי האנזימים משפרים את נצילות המספוא רק לגבי מנה המבוססת על שעורה אך לא במנה המורכבת מתירס. האגרוזים משמש כיום כתוספת מזונית רגילה לתפריט שעורה שלעופות וכמו כן מצוי הוא בידי יצרני המספוא לשם ניסויים בבקר. החברה המייצרת תכשיר זה מאמינה כי עד מהרה יופץ בקנה מידה מסחרי בין הבוקרים.

מחירו של התכשיר הנקי הוא כ־4 דולר הקילו. עורכי הניסוי באיובה הוסיפו קרוב ל־7 קילו מן התכשיר לטונה של תוספת מזונית שהגישו בשיעור של 450 גרם לראש ליום. פירור שו של דבר תוספת הוצאה של 1/2 סנט לראש

יתכן מאוד כי בימים הקרובים תתגלגל לאי־בוס בהמותיך קבוצה חדשה לגמרי של תוספות מזון. המדובר הוא באנזימים המחישים את קצב הגדילה של הבהמות, ומביאים לידי חיסכון במס־פוא על ידי שהם מעלים את כשרון של הבהמות לעכל עמילנים וחלבונים.

במאסר שנה זו הודיעו חוקרים ממדינת איובה על תוצאות ניסוייהם הראשונים בשטח זה. בני־סוייהם הם השיגו, בממוצע הגברת קצב הגדילה כדי 12% וחיסכון במספוא בשיעור של 7%; הניסוי היה מבוסס על תוספת תכשיר מורכב של אנזימים הקרוי „אגרוזים“.

התוצאות שנתקבלו חזרו ונשנו בשלושה ניסויים נפרדים — האחד נערך במשך 168 יום בעגלות ובעגלי מרבק ושני האחרים — בשוררי מרבק בני שנתם משך 175 יום. חשוב לציין כאן כי התאוצה המתקבלת על ידי תוספת האנזימים הושגה בנוסף לזירוז המתקבל ע"י הגשת סטילבסטרול לבהמות. לכל הבהמות הוגשה מנת פיטום של גמירה, העשירה בתירס ואשר הכילה תוספת סטילבסטרול.

הקבוצות הניסיוניות קיבלו נוסף לנ"ל 3.3 גרם אגרוזים לראש ליום.

תוספת המשקל היומית של מקבלי האגרוזים היתה 1.12 ק"ג בעוד שבקבוצות הביקורת אשר לא קיבלו את האנזימים היתה תוספת המשקל היומית 1.05 ק"ג, שהיא נאה למדי לגבי בהמות שעמדו בפיטום תקופה ארוכה קודם לכן. 879

ובפטמותיהן — אחרונות, לאחר שחלבת את כל האחרות. חטא יפה את הצידוד לחליבה לפני שתשתמש בו שנית.

פרות בעלות תלתולים אפשר לחלוב¹ ביד משך תקופת הטיפול בהן. אם החולבים ירחצו את ידיהם יפה בסבון חיטוי לאחר חליבתה של כל פרה נגועה הם לא יעבירו את גורמי המחלה לפרות הבריות.

(עלון משרד החקלאות האמריקני, מס' 441)

את הזבל ושרוף רפד ואשפה מנוגעים. נקה את הקירות מקורי עכביש ואבק. שטוף את כל הש־טח בתמיסות אלקאליות חמות.

חטא את השטח המנוקה על ידי ריסוס תמי־סה אלקאלינית מימית. הכן את התמיסה על ידי תוספת שליש ליטר אלקאלי ל־20 ליטר מים חמים.

אזהרה: האלקאלי הוא חומר מאכל; יש לט־פל בו בזהירות.

חלוב את הפרות בעלות תלתולים בעטיניהן